

עטרת ראשינו

לע"נ הגה"צ ר' יחזקאל אליהו בהגה"צ ר' יהושע הורוביץ זצ"לה"ה

עטרת ראשינו

ממשנתו של מרן אדמו"ר שליט"א

המפריש תרומה בתנאי האם צריך תנאי כפול

בעמדינו בימים הסמוכים ליומא הדילולא קדישא של זקני הגה"ק אביר הרויעים מרן רבינו בעל באר שבע נועם זיעועכ"א, ולאש כק"א הניח לנו ברכה בספרי הקדושים, אמרתי אנטוס בשפול גלימתו לפעל לפעל ומלפסל מעט דבריו הקדושים אשר כחולי אה מה.

הנה א"ל האמרי נועם יו"ע בתשובותיו ח"ב ס"א, הביא שם מדברי הראש"ש ז"ל בתשו' כלל ל"ה במקדש על תנאי אם באתי מכאן ועד יב"ח מקודשת מעשית, ובתוך הזמן נתרצו ביניהם להאריך הזמן, ומקדש בא לאחר זמן הראשון קודם זמן האחרון, ופסק הראש"ש ז"ל במקדשת דבר ומבטל מעשה. ולפי"ו חידוש האמרי נועם ז"ל דבכל המקדש מעשה על תנאי יכול לבטל התנאי ולמחלו ולקיים קיים, וה"נ בני"ד יכול להבטל המשלח למחול על התנאי היינו הגבלת הזמן והשליחות קיימת.

שוב כ' האמ"ן ז"ל סברא נפלאה דיש להוציא מדברי הראש"ש ז"ל דדוקא בעשה מעשה ורוצה להגבילו על"י תנאי בזה בעל"י למשפט התנאי לדלול את הרי לא אתי דיבור ומבטל מעשה. ולפי"ו חידוש האמרי נועם ז"ל דבכל חלות שדבריו כיון אין ז"ל תנאי וגם בכל משפט התנאים מתי תנאי, אין צריך שיהי' התנאי בצורת התנאי דב"ג ובר"א, אבל כל תנאי מתי, והוא חידוש נפלא.

והשאל לפי"ו דלא כל תנאי מתי, והוא חידוש נפלא. והשאל לפי"ו דלא כל תנאי מתי, והוא חידוש נפלא. והשאל לפי"ו דלא כל תנאי מתי, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

עטרת זקנים

לקוטיים נפלאים ממותו רוח"ק מדיז'קוב ז"ע

זאת חוקת התורה אשר צוה ה' למרן (ב.ב.)
של למנו לפי הדיוע אשר תורה ומצוה בלי דחילו ורחימו לא פורחת לעילא, כי הם תרין גופין (בפנים) אהבה ויראה דבחו פרוחת לעילא. והתורה נחלקת בארבעה חלקי פרד"ס, ובכל אחד מחלקי הפרד"ס שדורש ברבים, הכל צריך להיות מתוך אהבה ויראה.

וזהו הרמז, וזאת חקת' עולה ד' פעמים אהביה וד' פעמים יראה, וזוהו התורה אשר צוה ה' למרן, שתיהה הרומו על אהבה ותורה נכודע.

השאל לפי"ו דלא כל תנאי מתי, והוא חידוש נפלא. והשאל לפי"ו דלא כל תנאי מתי, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא. כיון דהוא חידוש נפלא, והוא חידוש נפלא.

(רבינו שלום אב"ד)

המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים

מאיר עיני חכמים

בחצר גינת ביתן המלך, ביתו נאוה קודש של רבינו הרה"ק רבי אליעזר מדיזיקוב ז"ע, בנו של רבינו הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ ז"ע, ואבי שושלת הקודש, גדלו וצמחו אילנות פאר, שבצלם חמדו וישבו לימים המוני חסידים ואנשי מעשה, הלא המה: הרה"ק רבי ישראל מבארנוב; רבינו הרה"ק רבי מאיר מדיזיקוב בעל 'אמרי נועם', שמלא את מקום אביו בהנהגת העדה: הרה"ק רבי ראובן מדעמביץ; והרה"ק רבי משה מראזואדוב.

ביום ג' במר חשון תרכ"א, השיב הרבי רבי אליעזר את נשמתו הטהורה ליוצרה, כשהוא מותיר אחריו ברכה ארבעה בנים קדושים: הרה"ק רבי ישראל מבארנוב ז"ע; הרה"ק רבינו מאיר מדיזיקוב ז"ע בעל 'אמרי נועם'; הרה"ק רבי ראובן מדעמביץ ז"ע; והרה"ק רבי משה מראזואדוב ז"ע. ושתי בנות שנישאו גם הן לצדיקי עולם - הרה"ק רבי מאיר נתן הלבשרטאם ז"ע בנו של הרה"ק רבי חיים מצאנז' ז"ע בעל 'דברי חיים', והרה"ק רבי חנינא מאולינוב ז"ע נכד רבינו הק' מראפשיץ ז"ע.

בנו השני רבינו 'אמרי נועם', נולד בשנת תקע"ט. כשנה קודם לכן ביקר אביו הרבי רבי אליעזר בהיכלו של הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפסא ז"ע שצפה לו עתידות, כי בן יולד לו העתיד להיות 'מאיר עיני חכמים' וגם 'מאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים'.

מנעריו בלט רבינו 'אמרי נועם' בכישרונות נדירים, אותם ניצל לשקוד על דלתי התורה הקדושה, עד שהיה לעילוי מופלא וצורבא מרבנן, והיה אביו הק' משתעשע עמו בעסק התורה ומכנהו בחיבה 'גאון שלי'. לעת זקנותו הסיח לפי תומו, כי בעודו בן חמש עשרה, כבר ידע את ספר 'קצות החושן' בעל פה.

ככן שמונה היה כאשר כיבדו זקנו רבינו הק' מראפשיץ לומר 'תורה' בסעודה השלישית של שבת קודש. פתח הילד ואמר: 'ראותו כי כן אדומי העוצר', 'ראותו בגי' תרי"ג. לעתיד לבא יאמר הקב"ה לאומות העולם, האם גם אתם קיימתם תרי"ג מצוות. והיינו ראותו - את התרי"ג, אתה לא קיימת - אדומי העוצר.. עד כאן דבריו של הילד, אשר גרמו להאיר פני זקנו הקדוש, שרווה ממנו נחת דקדושה, וניבא לו גדולות.

עודנו נער, זכה להצטרף אל אביו בדרכו להסתופף בצל הרה"ק רבי צבי הירש מדיזיקוב ז"ע. פעם כאשר ישב עם אביו סמוך לשולחן הצדיק, וראו פניו של רבי הירש מאירים, שבתו עם חברים, עת גילה סוד נסתרים. לפתע הפנה הצדיק אצבע צרידה אל מקום מושבו של הנער באמרו: 'דאס קינד כאפט מיר צו די ווערטער פון מויל' (הילד הזה חושף את התיבות ספי).

את עיקר דעותיו בגולה ובנסות ינק מאביו הקדוש. אך גם נסע רבות להסתופף בצל הרה"ק הרבי רבי הירש מרימנוב ז"ע, אותו החשיב לרבו המובהק.

בהגיעו לפרקו נשא את זוגתו הצדקנית דבורה ע"ה, בתו של החסיד ר' קלמן ריינהאלד ז"ל. לאחר נישואיו קבע את משכנו בעיר מגורי אביו בדזיקוב, ועודנו אברך צעיר, כבר יצא שמו בעולם כשר התורה ועמוד ההוראה, ומכל קצו'י תבל נשלחו אליו שאלות בהלכה, הוא התכתב עם חכמי ישראל, שהבינו את התפעלותם מאותו אב חכמה ורך בשנים, המשלב בדמותו העיליאת גאונות בתורה והתעלות בעבודה.

ברבות הימים מינה אותו אביו הק' לכהן כ"רב הצעיר" בדזיקוב, ולעמוד לימין קדשו בהנהגת העדה, בהרצאת תורה, והעמדת הדת על תילה. ולאחר הסתלקות אביו ישב על כסא כבודו, ותכון מלכותו מאד.

מכל קצות הארץ נהרו המונים לדזיקוב, חסידים ואנשי מעשה לצד תלמידי חכמים ולמדנים, כולם מצאו את שאהבה נפשם בצלו הטהור של רבינו 'אמרי נועם', אשר האציל מהודו עליהם ללמדם תורה ולקרבם תחת כנפי השכינה, ודברות קדשו מלהבות אש שחלקם נדפסו בספרו הקדוש 'אמרי נועם'. כאבותיו הקדושים היה יודע פרק בשי, ורבים

באו לצל קורתו לשמוע אל הרינה ואל התפילה, ונסחפו אחריו בעבודת הקודש, בנועם ובמתיקות ובלהבת אש.

אך לא רק כרבי ומנהיג עדת חסידים נחשב רבינו בדורו, כי גם לגאון אדיר בתורה, שכל רו לא אניס ליה. מחותנו של רבינו, הרה"ק בעל 'דברי חיים' מצאנז' ז"ע, במכתב שכתב לרב אחד מהמתנגדים לחסידות, מוחה הוא מעומק לבו הטהור על שדיבר סרה בציבור קדוש, שרוב גאוני זמנו נמנו על אנשיו, והם: ברוסי - הרה"ק בעל 'צמח צדק' מליובוויטש ז"ע, בפולין - הרה"ק בעל 'חידושי הרי"ם' מגור ז"ע, ובגאליציא הוא רבינו 'אמרי נועם' - 'שהוא מחודד וחרף עד מאד'.

ויהי ביום השלישי ח' בתמוז, בשבתו על מי מנוחות בעיירת המרפא קארלסבאד, יצאה נשמתו בטהרה, ועל פי צוואתו טרח להביא את ארונו לדזיקוב, במסע לווייה ארוך אליו הצטרפו חסידים רבים לאורך כל הדרך, עד בואם העירה ביום השישי ערב שבת קודש. היה זה כשעה לפני זמן הדלקת הנרות, השבת כבר החלה לפרוס את כנפיה הטהורות על פני הארץ, אולם למרבה הפלא, עמדה השמש דום לעיני כל קהל הממונים ולא שקעה בעונתה עד לאחר סתימת הגולל על ציונו שבאהל אביו הקדוש.

גשרי ברכה

בין חסידיו דזיקוב, שהסתופפו בצילו של רבינו 'אמרי נועם', לבין חסידיו ראזואדוב, אלה שהסתופפו בצל אחיו הרה"ק רבי משה, ניסה היצר כמנהגו להפריד בין הדברים, באש זרה של מחלוקת. ואמנם על האחים עצמם לא היה יכול, ועל כך תעיד גם העובדה דלהלן, אותו שמע כותב השורות מפי 'לק רבינו שליט"א, נכדו וממשיך דרכו של רבינו 'אמרי נועם', וממשיך שושלת הקודש, סיפור שקיבל איש מפי איש, עד לבעל המעשה עצמו:

חסיד אחד, מחסידיו ראזואדוב, חיכה שנים רבות מעת שבא חבריית הנישואין, ועדיין, רחמנא ליצלן, מנע ממנו ה' פרי בטן. הוא ציפה לישועת ה', שפך דמעות כמים בתפילתו, וגם הפציר ברבו, הצדיק הפלאי מראזואדוב, שיבקש עליו רחמים ויפעל עבורו ישועה מן השמים, אך הישועה בוששה מלבואו.

ואמנם עדיין לא בירכו ה', לאותו חסיד, בבנים, אבל בירכו גם בירכו בעושר, והוא התפרנס פרנסה טובה מחיבת גשרים. היה זה אחד העסקים הנודעים בפולין, שלרוב היו היהודים עוסקים בו, לחכור גשרים מאת המדינה, להפעיל אותם, ולגבות דמים מאת הנוסעים עליהם.

יום אחד, כשעמד אותו חסיד בסמוך לאחד הגשרים שהיו שכורים לו, ראה והנה רבינו 'אמרי נועם' עובר שם בצורתו המאירה, כשהוא נהדר בכבוד על המרכבה, והוא ביקש להשתמש בגשר ולעבור עליו. החסיד, חוכר הגשר, למרות שהיה נמנה על אנשי שלומם של האח, לא היה 'חסיד שוטה', וחילוקי הדעות שבין רבו לאחיו הצדיק הלזה, לא גרמו לו לזלול בכבודו חלילה, אדרבה, הוא קפץ ממקומו אחוז רגשי-קודש, וקיבל את פניו באנפין נהירין. 'כמה עולה המעבר?', שאלו רבינו 'אמרי נועם'. 'חלילה' - נזעק האיש - 'חלילה לי מעשית כדבר הזה, לקחת ממון מהרבי, יעבור נא הרבי על הגשר, חיינם אין כסף!', ולא הואילו כל הפצרותיו של רבינו 'אמרי נועם', עד שהואיל לעלות על הגשר במתנת חיינם.

'בכל זאת', התחנן הצדיק, 'מה תבקש יהודי, עבור מתנן זו שנתת לי? אולי דבר מה מציק לך שתרצה שאתפלל בעדך?'

'אכן' - השיב החסיד שפיקח היה, 'צרה גדולה לי בבית, זה שנים רבות שאנו מצפים לחבוק בן זכר, ועדיין לא זכינו לישועה זו.'

'אם כך אפוא זאת עשה', ענה לו רבינו 'אמרי נועם' על אתר, 'תראה לבוא ולחסות במחיצתי בליל ערב ראש השנה, בשעת אמירת הסליחות של 'זכור ברית', ובעזרת ה' תיפקד בדבר ישועה ורחמים'.

הדבר יצא מפי רבינו והחסיד קרן מאושר. הוא מיהר לביתו לבשר לזוגתו על ההבטחה שקיבל מאותו צדיק, ובמחשבתו כבר תכנן את נסיעתו לדזיקוב, בליל 'זכור ברית'.

ועוף השמים הוליך את הקול. דבר השיחה בין רבינו 'אמרי נועם' לאותו חסיד, הגיע לאזניהם של חבריו לחצר הקודש ראזואדוב, ומהם עד לאזניו של אותו צדיק, רבי משה, אחיו של רבינו 'אמרי נועם'.

ובהגיע ליל 'זכור ברית' שחל באותה שנה במוצאי שבת קודש. מיד לאחר שהבדיל רבי משה מראזואדוב על הכוס, נשא את עיניו הקדושים ושלח את מבטו מלא האור אל עבר אותו חסיד, חוכר הגשרים, וכשהוא מורה באצבעו על מורה השעות אמר לו: 'כבר מאוחר, עליך להזדרז כדי לתפוס את הרכבת הנוסעת לדזיקוב בזמן קרוב...'

החסיד הנהג בראשו, אף הסמיק למחצה. וכל העם מסביב הבינו את המסר שביקש רבם להוכיח קבל עם ועדה, כי איננו מקפיד כלל באם יסע החסיד לבקר בהיכלו של אחיו, ואדרבה, הוא מסייע בידו לעשות כן.

[בדרך אגב יש לציין, כי סיפור דומה חזר ונשנה לימים, על ידי בנו וממלא מקומו של רבינו 'אמרי נועם', הלא הוא רבינו הרה"ק רבי יהושע מדיזיקוב - בעל 'עטרת ישועה', כאשר פעם בערב ראש השנה לפנות בוקר, באותה שעה של אמירת הסליחות 'זכור ברית', ניגש אל חסיד אחד מתושבי העיר דזיקוב, שהיה מקושר אל דודו רבי משה מראזואדוב, הוציא מורה שעות מכיסו והראה לו כי כבר מאוחר, ועליו להזדרז כדי להספיק את הרכבת העושה דרכה לראזואדוב, לקראת ימי ראש השנה].

ויהי בחצי הלילה, ורבי משה מראזואדוב נכנס לבית תפילתו, לסליחות של 'זכור ברית', והנה לנגד עיניו עומד החסיד הלזה, שאמרו היה בשעה זו לעמוד במחיצת אחיו שבדזיקוב..

'מה לך פה?' - הביע את תמיהתו בפניו.

השיב לו החסיד בתום לבו: 'אכן, הייתי צריך לומר את הסליחות בדזיקוב, במחיצת אחיו של רבינו, שהבטיח לי להיפקד בישיעה אם אבוא לחסות במחיצתו בזו השעה. אמנם כשהתבוננתי בדבר, הבנתי שאם אכן יפעל אותו צדיק עבורי ישועה, תתפשט השמועה לכל עבר, ועתידים חסידים ליפול לדיבורי פרשנות של לגלוג, שלאחר שנים כה רבות שאני מפציר ברבי שלי, מראזואדוב, שיפעל ישועה בעדי, ולא זכיתי לכך רק לאחר שבאתי אל אחיו הצדיק מדיזיקוב. ופן יגרום הדבר לחלישות דעתו של מורי ורבי, אם כן לא שווה לי שאושע...'

פניו של רבי משה הוארו באור יקרות, הוא העריך מאד את מהלך מחשבתו של החסיד, שלא לזלול בכבודו הצדיק, גם כשאינו מקפיד כלל.

'אם כן', בישר לו לאיש, 'גם אני אפעל ישועה עבורך בלילה הזה'.

ואכן, לשנה האחרת זכה האיש לחבוק בן זכר, בכוחם של שני האחים הצדיקים גם יחד.

כמה יש ללמוד ממעשה נפלא זה, על כוחו הגדול של השלום לשמש כלי שמביא בכנפיו ישועה, יותר מכל כלי אחר, כמאמר חכמינו ז"ל (עוקצין, פרק ג, משנה ב'): "אמר רבי שמעון בן חלפתא, לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהלים כט, א) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום...".

זכה אותו חסיד, חוכר הגשרים, להבין גם איך ליצור גשר של שלום ולהמשיך דרכו ברכה, ישועה ורחמים, משני הצדדים גם יחד.

לרגל הילולת רבינו הרה"ק רבי מאיר מדיזיקוב ז"ע בעל 'אמרי נועם' - ח' תמוז